

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/69/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1117213890
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Nina Dubovská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2025:1117213890.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Niny Dubovskej a členiek senátu Mgr. Adely Unčovskej a JUDr. Mariany Harvancovej, v spore žalobcov: 1/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX/X, D., 2/ E. B. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXXX/X, G., 3/ E. H. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom I. XXX/XX, J., K. L., všetci právne zast. JUDr. Pavlom Gráčíkom, advokátom so sídlom Farská 40, Nitra, IČO: 51 721 554, proti žalovaným: 1/ M. M. F., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom N. XX/XX, J., právne zast. advokátkou JUDr. Libušou Dočkalovou, so sídlom Lachova 32, Bratislava, IČO: 22 644 679, 2/ E. I., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom L. G. O. XXX, L. G. O., právne zast. JUDr. Imrichom Hrebíčkom, advokátom so sídlom Vajanského 7, Trnava, IČO: 37 988 506, o určenie neplatnosti závetu, na odvolanie žalobcov proti rozsudku Mestského súdu Bratislava IV zo dňa 17.01.2024, č.k. B1-12C/35/2017-462, takto

rozhodol:

- Rozsudok súdu prvej inštancie sa potvrdzuje.
- Žalovaná 1/ má proti žalobkyniam 1/ až 3/ nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.
- Žalovaná 2/ má proti žalobkyniam 1/ až 3/ nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyne domáhali určenia, že závet poručiteľa H. B., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX naposledy bytom P. XXXX/XX, J. (ďalej aj len „poručiteľ“) spísaný pred notárkou JUDr. Zuzanou Bayerovou, sídlo Továrenská 8, Bratislava, dňa 18.06.2015 vo forme notárskej zápisnice č. N 347/2015, NZ 21344/2015, NCRza 3417/2015, NCRIs 2183/2015 (ďalej len „závet“), je neplatný (výrok I.) a priznal žalovanej 1/ a 2/ každej samostatne voči žalobcom 1/ až 3/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II. a III.).

2. Súd prvej inštancie rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ust. § 476 ods. 1, § 476d ods. 1, § 37 ods. 1, § 39, § 39a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) a vecne po konštatovaní, že ide o určovací žalobu podľa ust. § 137 písm. c) CSP a naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení je daný tým, že na základe vykonaného dokazovania pripojeným spisom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 3D/153/2016, mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobcovia by prichádzali do úvahy ako dedičia zo zákona v III. dedičskej skupine podľa ust. § 475 Občianskeho zákonníka a žalované 1/ a 2/ sú závetnými dedičkami poručiteľa na základe závetu spísaného vo forme notárskej zápisnice; dedičské konanie po poručiteľovi bolo uznesením sp. zn. 3D/153/2016, Dnot 42/2016 zo dňa 28.03.2017, právoplatným dňa 05.05.2017, prerušené do právoplatnosti rozhodnutia v tejto veci. Rozhodujúc o uplatnenom nároku súd prvej inštancie posúdil námietku preklúzie vznesenú žalovanou 1/ a vyhodnotil ju ako nedôvodnú, pretože mal za preukázané, že uznesenie o prerušení dedičského konania, ktoré

nadobudlo právoplatnosť právoplatným dňa 05.05.2017 a ktorým odkázal žalobcov na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu do 30 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia, teda 30-dňová prekluzívna lehota na podanie žaloby žalobcov začala plynúť dňa 06.05.2017, uplynula dňa 04.06.2017, čo bola nedefa, preto podľa ust. § 121 ods. 4 a 5 CSP bol posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň 05.06.2017 a lehota bola zachovaná a žaloba bola podaná včas, pretože žalobcovia podali žalobu na poštovú prepravu dňa 05.06.2017. Žalobcovia závet po poručiteľovi označili za absolútne neplatný v zmysle ust. § 37, § 39 a § 39a Občianskeho zákonníka a namietali, že závet nebol urobený poručiteľom slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne, pretože poručiteľ spísal závet ako 87 ročný, žalované 1/ a 2/ na poručiteľa vyvíjali nátlak, zneužili jeho podlomené zdravie a dôverčivosť. Žalobkyňa 2/ uviedla, že dôkaz o tom, že poručiteľ podpísal závet proti svojej vôli nemá, ale žalobu museli podať. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že závetom poručiteľ všetok svoj majetok, okrem úspor a finančných prostriedkov na účtoch v bankách, ktoré vlastní alebo v deň svojej smrti vlastníť bude, odkázal žalobkyniam každej v podiele 1/2, všetky úspory a finančné úspory vedené na účtoch v bankách, ktoré vlastní alebo v deň svojej smrti vlastníť bude, odkázal žalobkyni 1/. Výsluchom notárky M. L. J. mal súd prvej inštancie za preukázané, že poručiteľ predmetný závet spísal vo svojom byte, kam prišla po dohode so žalovanou 1/, ktorú predtým nepoznala, že závet poručiteľ spísal pred ňou, pred spísaním závetu na ňu pôsobil dojmom zorientovaného človeka, prešli si spolu zákonné ustanovenia dedenia, pýtala sa ho či má deti, pretože chcel závetom odkázať majetok mimo rodiny, povedal jej, že deti ani manželku nemá. Poručiteľ bol síce imobilný, ale hlavu mal podľa jej názoru v poriadku, čo zistila z rozhovoru s ním, v ktorom preberali veci, aby zistila ako reaguje, či nie je apatický a vydedukovala, že vie, čo chce a čo podpisuje, notárka nevedela, či mal poručiteľ načúvací prístroj a uviedla, že počuť musel, pretože odpovedal na otázky a nemusela na neho kričať. Pamätala si, že na otázku, či chce majetok zanechať týmto dvom paniam jej odpovedal, že sú to jeho dvaja anjeli strážny - na túto jeho poetickú odpoveď nezabudla. Uviedla, že technicky spísanie závetu prebehlo tak, že pri príchode do bytu poručiteľa už mala pripravený koncept zápisnice, odkontrolovala OP poručiteľa, prešla s ním text závetu, poručiteľ ho odsúhlasil a vlastnoručne podpísal v obývačke v kresle, bez prítomnosti žalovaných. Po návrate do úradu závet zaregistrovala v zbierke notárskych zápisníc, v registri závetov a v registri listín, právny úkon označila za spísaný slobodne, vážne, bez donútenia, na ktoré okolnosti notár dbá ako prvý. Žalobcovia ako svedkov, ktorí mali preukázať, že poručiteľ podpísal závet proti svojej slobodnej vôli navrhli Q. M. N. - suseda poručiteľa, E. R. R. - S. I. I. Q., E. T. S. - pracovníka sociálneho oddelenia Mestskej časti Bratislava - Staré mesto, S. Q. U. - L. I. I. Q., avšak žiaden z týchto svedkov sa k závetu poručiteľa vyjadriť nevedel a žalobcovia žiadnych svedkov, ktorí sa podieľali na liečbe poručiteľa v zdravotníckych zariadeniach nenavrhli. Svedok Q. M. N. vo svojej výpovedi uviedol, že asi od žalovanej 1/ vedel, že bol spísaný závet, ale nevedel kedy a ako bol spísaný, popísal okolnosti, ktoré sa udiali v dome na P. XX B. J. po jeho spísaní, spolužitie s poručiteľom v minulosti, liečbu poručiteľovej chronickej záležitosti, ktorú mu vyriešil, že poručiteľ chodil k nemu na preväzy do ambulancie buď so synovcom, s neterou a niekoľkokrát aj so žalovanou 2/, ktorá bola jeho opatrovatelkou. Svedkom uviedol aj to, že medzníkom v živote poručiteľa bolo úmrtie jeho manželky, poručiteľ mu zvykol hovorievať, že u neho bola neterka a H., hovoril mu, čo mu priniesli, čo zariadili, občas u neho aj prespávali, snažil sa chodiť k poručiteľovi, keď tam nebola rodina, aby mal spoločnosť a testament poručiteľ nespomínal a od istého času prestala za ním chodiť rodina, nestretával ich. Uviedol aj zo, že žalovaná 1/ sa mu predstavila ako rodinná známa a ponúkla sa, že s ním pôjde na pamiatkový úrad ohľadom výťahu, ktorý v danom čase vybavovali - kolaudačné rozhodnutie (výťah nie je skolaudovaný dodnes) a potom zistil, že poručiteľ už v dome nebýva. Od žalovanej 1/ sa dozvedel, že musel ísť preč, že mu vybavila penzión, ale nevedel kde, prišla ho požiadať o recepty na nejaké pomôcky pre poručiteľa a potom začala byť vypratávať - hovorila mu o tom, že poručiteľ jej venoval byt, aby v ňom bývala spolu so svojou matkou a následný predaj bytu mu zdôvodnila tým, že v susedstve bývajú manželia, ktorí majú talianske manželstvo, že ju to vyrušuje, že sú hluční; k predaju bytu došlo ešte pred smrťou poručiteľa, o smrti ktorého sa dozvedel z parte vyveseného v dome. Svedkyňa E. R. R. uviedla, že pracuje v Seniorcentre Staré mesto ako vedúca opatrovateľského a ošetrovateľského úseku od r. 2014, kde bol poručiteľ terénne opatrovaný v r. 2013 a podpisovala navýšenie služby na jeho opatrovanie, nevedela kto mu túto službu objednal a nevedela, že poručiteľ spísal závet. Svedok Mg. T. S. uviedol, že pracuje na Mestskej časti Bratislava - Staré mesto na sociálnom oddelení, kde vykonáva posudkovú činnosť žiadateľov o sociálne služby od r. 2011, posudzoval žiadosť poručiteľa o opatrovateľskú službu a o tom, že spísal závet informáciu nemal. Svedok S. Q. U. uviedol, že v Seniorcentre Staré mesto pracuje ako riaditeľ od 01.10.2014, že žalovaná 2/ bola opatrovatelkou v Seniorcentre v zamestnaneckom pomere asi 6 rokov (01.01.2011 - 31.01.2016), k závetu poručiteľa uviedol, že v r. 2019 Mestská časť Staré mesto vybavovala nejaké podnety podané jeho rodinou, niečo namietali a podávali podnety aj na Ministerstvo práce sociálnych

vecí a rodiny SR, namietali a spochybňovali poskytované služby poručiťovi, ale on však žiadne námietky na poskytnuté služby nedohľadal. Až niekoľko rokov po smrti poručiťa sa dozvedel, že spísal závet, na základe ktorého sa k jeho majetku dostala opatrovatelka, ktorá už u nich nebola v pracovnom pomere. Opatrovateľské služby v období, keď bol poručiť ich klientom, poskytovala žalovaná 2/ celý čas od 07.11.2013 do 31.08.2015, podľa záznamu koordinátorky bola týmto dňom opatrovateľská služba prerušená do 31.12.2015 a poručiť sa už k tejto službe nevrátil, od 01.09.2015 bol poručiť mimo Bratislavy. Svedok nemal vedomosť o tom, že by prejav vôle poručiťa v súvislosti s jeho závetom bol nejakým spôsobom ovplyvnený zo strany bývalej zamestnankyne (žalovanej 2/). Odpoveďou Mestskej časti Bratislava - Staré mesto (podnet na prešetrenie poskytovanej sociálnej služby - odstúpenie zo dňa 20.06.2019) mal súd prvej inštancie za preukázané, že Seniorcentrum Staré mesto poskytovalo opatrovateľskú službu poručiťovi od 07.11.2013 v domácnosti trvalého pobytu, od 01.09.2015 bola sociálna služba prerušená na žiadosť poručiťa z dôvodu pobytu mimo územia mestskej časti Bratislava - Staré mesto a neskôr už poskytovanie opatrovateľskej služby nebolo obnovené, pričom po celý čas mu bola pridelená opatrovatelka p. I. (žalovaná 2/), ktorá bola v pracovnom pomere so Seniorcentrom od 01.01.2011 do 31.01.2016, poskytovala opatrovateľskú službu u viacerých klientov, neboli zaznamenané porušenia pracovnej disciplíny a neplnenie si pracovných povinností alebo porušenia etických princípov (prijímanie darov od klientov, odkázania majetku v závete a pod.). Seniorcentrum Staré mesto nemalo vedomosť, že v 06/2015 poručiť spísal závet v prospech žalovanej 2/, v čase zahájenia poskytovania sociálnej služby v r. 2013, bol poručiť vzhľadom na vek v dobrej mentálnej kondícii, komunikácia s ním bola dobrá a jasná, vedel povedať, aké úkony potrebuje - jednalo sa najmä o donášku obedov, nákupy, vyzdvihnutie liekov a pod., v lekárskej správe z r. 2013 sa nenachádzajú žiadne psychiatrické diagnózy, psychické problémy ani horšia komunikácia, zmätenosť, zníženie kognitívnych funkcií a pod. Podľa vyjadrenia koordinátorky tento stav trval aj v r. 2015, nedošlo u neho k markantnému zhoršeniu psychických funkcií, že by nevedel posúdiť dôsledky svojho konania, nebol pozbavený na právne úkony a Seniorcentrum nevidelo dôvod niečo také iniciovať. Súd prvej inštancie na základe uvedeného námietky žalobcov o tom, že predmetný závet nebol urobený slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne vyhodnotil ako domnienky žalobcov a ich subjektívne pocity, ktoré ale v konaní nepreukázali a neboli preukázané ani v trestnom konaní. Skutočnosť, že sa závet prieči dobrým mravom, videli žalobcovia aj v tom, že poručiť všetok svoj majetok odkázal mimo rodiny starej známej a opatrovatelke. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia nie sú priamymi dedičmi poručiťa, ich dedičské právo je odvodené od dedičského práva brata poručiťa a sú dedičmi v III. dedičskej skupine (§ 475 Občianskeho zákonníka). V konaní bolo nesporné, že poručiť v r. 2008 ovdovel a v r. 2013 sa dostal do stavu, že potreboval pravidelnú opatrovateľskú pomoc. Pretože žalobcovia, žijúci mimo miesta bydliska poručiťa (Kremnica, Nitra, ČR), mu takúto službu poskytnúť nevedeli, požiadal žalobca dňa 04.11.2013 Seniorcentrum Staré mesto o poskytovanie sociálnej pomoci a žiadosť uviedol, že od smrti manželky v r. 2008 žije sám v byte na 4. poschodí bez výťahu, bol viackrát hospitalizovaný, po poslednej hospitalizácii v 10/2013 je zoslabnutý a nezíde schodmi z a do bytu, deti nemá, jeho najbližšia príbuzná je neter, ktorá žije v Nitre a synovec, ktorý žije v Prahe, ako svoj príjem uviedol starobný dôchodok vo výške 133,70 eur a vdovský dôchodok vo výške 269 eur. Svedok S. Q. U. uviedol, že opatrovateľské služby poručiťovi od 07.11.2013 do 31.08.2018 zabezpečovala žalovaná 2/, od 01.09.2015 bol poručiť mimo Bratislavy, preto mu Seniorcentrum opatrovateľské služby neposkytovalo. Žalovaná 1/ vo svojej výpovedi uviedla, že poručiťa poznala od detstva, jej rodičia sa poznali zo študentských čias v Bratislave a po ukončení štúdií zostali v neustálom kontakte, a to aj po smrti manželky poručiťa. Do r. 2013 sa stretávali v meste, kde sa chodil stravovať, taktiež aj na chate v Záhorskej Bystrici a vedela o tom, že poručiť má synovca aj neter. Na Vianoce r. 2014 bol sám, v 03/2015 jej poručiť telefonoval k narodeninám s tým, že bude veľmi rád, keď by prišla k nemu, že sa s ňou potrebuje rozprávať a uviedla aj to, že poručiťovi následne pomáhala vybaviť načúvací prístroj, zdravotné pomôcky, 24 hod. starostlivosť, prechádzku so súkromnou zdravotnou službou na nosidlách pre chýbajúci výťah a rehabilitáciu - liečenie Sv. T. v Prievoze počas leta; žalobcovia uvedené skutkové tvrdenia nepopreli. Poručiť listom zo dňa 02.06.2015 informoval svojho urológa, že žalovaná 2/ je jeho rodinná priateľka, stará sa o neho a požiadal ho, aby jej poskytoval informácie o jeho zdravotnom stave, súd prvej inštancie mal za preukázané aj to, že poručiť žalobkyňu 2/ dňa 14.04.2015 informoval o rozhodnutí predať byt (ateliér na P. XX) za účelom získať finančné prostriedky na zabezpečenie svojej starostlivosti a aj to, že poručiť dňa 19.08.2015 vlastnou rukou spísal prehlásenie o dobrovoľnosti vyriešenia svojich finančných záležitostí spojných s vlastníctvom domu č. XXX v L. G. O. a dňa 11.05.2016 udelil žalovanej 1/ plnú moc na zastupovanie vo všetkých úkonoch súvisiacich s predajom bytu na Grösslingovej 61. Na základe uvedeného bol súd prvej inštancie toho názoru, že závet spísaný poručiťom nie je v rozpore s dobrými mravmi a boli to žalované, ktoré sa o poručiťa v poslednom období jeho života starali. I

keď žalobkyňa 2/ predložila súdu množstvo listinných dôkazov, nevyplýval z nich kontakt žalobcov s poručiteľom v období spisania závetu, žiadna fotografia predložená žalobcami nepreukazovala trávenie voľného času s poručiteľom po r. 2008, nebolo ani preukázané, že poručiteľovi každý mesiac prispievali na život sumou 400 eur v hotovosti z vlastných finančných prostriedkov a ani že mu zabezpečovali nákladnú starostlivosť slečnou B.. Pokiaľ žalobcovia spochybňovali kvalitu starostlivosti zo strany žalovanej 2/ a poukazovali na to, že s poručiteľom popíjala alkohol, súd prvej inštancie tieto námietky vyhodnotil ako účelové, keď lekárskou správou vystavenou ošetrojúcim lekárom žalovanej 2/, lekár vylúčil u nej syndróm závislosti na alkohole a aj to, že na žalovanú 2/ počas trvania jej pracovného pomeru so Seniorcentrom (01.01.2011 - 31.01.2016) neboli zaznamenané žiadne porušenia pracovnej disciplíny, neplnenie si pracovných povinností alebo porušenia etických princípov. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania mal za to, že závet nie je v rozpore s ust. §39a Občianskeho zákonníka, zneužitie tiesne, neskúsenosti, rozumovej vyspelosti, slabosti, rozrušenia, dôverčivosti, ľahkomyselnosti poručiteľa vylučujú vyvozené závery súdu prvej inštancie. Pokiaľ žalobcovia tvrdili, že hodnota dedičstva po poručiteľovi predstavuje 580.000 eur, toto tvrdenie v konaní nepreukázali, keď bolo preukázané, že poručiteľ svoj majetok rozpredal ešte za svojho života, čo potvrdili aj žalobcovia a skúmanie platnosti týchto predajov nebolo predmetom tohto konania a trestné konanie bolo zastavené. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovia neplatnosť závetu nepreukázali, a preto žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ust. § 262 ods. 2 a § 255 ods. 1 CSP podľa pomeru úspech vo veci a úspešným žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcom 1/ až 3/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %; o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, t.j. že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a navrhli, by odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď zrušil alebo zmenil a žalobe vyhovel. Žalobcovia mali za to, že súd prvej inštancie hodnotil jednotlivé dôkazy individuálne a nezaoberal celkovým kontextom skutkových okolností. Poukázali na to, že je neštandardné, že poručiteľ odkazuje celý svoj majetok cudzím osobám v prípade, ak má rodinu, keď vzťahy medzi poručiteľom a žalobcami nevykazovali žiadne anomálie, z ktorých by vyplývalo, že boli narušené a jediným dôkazom k „narušeniu vzťahov“ bola výpoveď žalovaných, podľa ktorých sa mal poručiteľ vyjadriť, že ho rodina „zradila“ a neposkytla mu potrebnú starostlivosť. Uvedené podľa žalobcov nekoliduje s faktickým stavom vyplývajúceho z ich vyjadrení o tom, že medzi manželkou poručiteľa H. B. a žalobcami bola dohoda, že sa o poručiteľa postarajú, čo sa aj stalo a vyplýva to z dôkazov (napr. finančná pomoc); že vybavili pohreb jeho manželky (sociálna pomoc); že mu poskytli pomoc pri zápise chaty na LV (právna pomoc); že ho navštevovali na pravidelnej báze a komunikovali s ním telefonicky, dbali na to, aby sa po smrti manželky necítil osamelý (psychická podpora) a na tento účel mu zabezpečili mobilný telefón a neobmedzené hovory, aby mohol hovoriť s nimi a aj so svojimi priateľmi; že ich poručiteľ pravidelne navštevoval v Kremnici, napr. na sviatky (poručiteľ netrúvil sviatky so žalovanými); že žalobkyňa 2/ doplácala v prospech poručiteľa za opatrovateľské služby a že žalobcovia mu poskytli nemalé finančné prostriedky na jeho život. Preto sa žalobcom javilo byť neštandardné, že by príčetná osoba odkázala celý svoj majetok osobám mimo rodiny. Skutočnosť, že bol poručiteľ ovplyvňovaný, vyplýva podľa žalobcov aj z dôkazov (list adresovaný ošetrojúcemu lekárovi Q. P. z 04/2019), kde s ohľadom na text listu si žalovaná 2/ pripravila alibi pre účely toho, aby bol závet posúdený ako platný. Z vyjadrení žalovanej 2/ vyplývalo, že mala vopred vedomosť o závete, keďže ho konzultovala s notárkou a žalobcovia sa pýtali, prečo poručiteľ neinformoval aj žalobcov o svojom zámere, čo sa im javilo značne neštandardné. Dali do pozornosti, že poručiteľ podpisoval závet vo veku 87 rokov, že podľa posudku o odkázanosti na sociálnu službu zo dňa 18.11.2013 bol zaradený do IV. stupňa odkázanosti so 45 bodmi, čo naznačuje, že poručiteľ nebol v čase signovania závetu príčetný. Podľa žalobcov sa súd prvej inštancie nezaoberal formálnymi náležitosťami závetu, keď podľa žalobcov mal byť spísaný za prítomnosti svedkov s poukazom na ust. § 476b Občianskeho zákonníka a rozhodnutie Okresného súdu v Poprade zo dňa 23.03.2012, sp. zn. 21C/9/2011; uvedené umocňuje skutočnosť, že poručiteľ bol nepočujúci, čo potvrdila aj žalovaná 2/ (§ 476d ods. 4 Občianskeho zákonníka a § 51 ods. 2 Notárskeho poriadku) a bol potrebný aj dôverník. Z tvrdenia žalovanej 2/ vyplynulo, že sluch poručiteľa bol značným spôsobom narušený, keďže potreboval osobu ktorá by mu tlmočila rozhovory s inými osobami a žalovaná 2/ uviedla, že ju prekvapilo, že rodina mu nezabezpečila načúvací prístroj, lebo komunikácia s ním bola obtiažna a nepočul dobre. Záver o tom, že poručiteľ bol zásadným spôsobom sluchovo obmedzený nemení ani skutočnosť, že podľa notárky

„počuť musel“, keďže táto je v tejto otázke zaujatá a má legitímny záujem na tom, aby bol poručiteľ počujúci, keďže zabezpečovala „právny servis“ k spisaniu závetu a ak by sa preukázalo, že poručiteľ nepočul, potom zle vyhotovila zápisnicu – neobsahuje podpisy svedkov. Za podstatný dôkaz považovali žalobcovia lekársku (prepúšťaciu) správu zo dňa 29.12.2015, kde je u poručiteľa konštatovaná ťažká hypoakúza (nedoslýchavosť). Z dokazovania podľa žalobcov vyplýva, že žalované konali v súlade a na základe predom dohodnutého plánu s cieľom neoprávnene získať majetok poručiteľa, čo sa im nakoniec podarilo, a to prostredníctvom viacerých majetkových transakcií veľkého rozsahu ešte za života poručiteľa, pričom majetky a finančné prostriedky boli prevádzané neznámo kam. Za života poručiteľa navyše získala žalovaná 2/ spolu so svojím manželom nehnuteľnosť, ktorú zaplatil sám poručiteľ. Z dôkazov vyplynulo, že postup žalovanej 2/, ktorá sa starala o poručiteľa a mala na neho mentálny vplyv, bol extrémne neetický a aj svedok M. Q. U., riaditeľ Seniorcentra, kde žalovaná 2/ pôvodne pracovala, poukázal na vážne aspekty odkazovania majetku osobám, ktoré sa o poručiteľa profesionálne starajú a uviedol, že opatrovateľská služba sa poskytuje podľa zákona o sociálnych službách a ukladá povinnosť poskytovať opatrovateľskú službu v určitej kvalite a obsahuje úpravu o vylúčení darov, rovnako ako etický kódex. Žalobcovia namietali, že sa nejedná len o etický ale aj právny problém - porušenie ust. § 8 ods. 2 písm. c) zákona č. 552/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme, preto min. pri žalovanej 2/ bez ďalšieho je nutné posúdiť závet ako contra legem z dôvodu, že sa podieľala na navádzaní poručiteľa na spísanie závetu, ktorý sám o sebe, aj v kontexte hodnoty majetku, ktorý ním poručiteľ zanechával, bol tou zákonom myslenou „inou výhodou“. Žalované spoločne zabezpečili, aby notárka vypracovala sporný závet, pričom žalovaná 1/ na pojednávaní nepravdivo tvrdila, že notárka nevedela o obsahu závetu vopred, keď notárka M. J. vypočutá ako svedkyňa potvrdila, že o obsahu závetu bola informovaná vopred a že žalovaná 1/ jej vopred priniesla potrebné doklady. Závet tak bol výsledkom využitia závislosti a mentálnej slabosti poručiteľa, išlo o manipulatívny prístup žalovaných, ktorý využíval mentálnu neskúsenosť a slabosť poručiteľa v dôsledku jeho vyššieho veku, preto je dôvodné aplikovať ust. § 39a Občianskeho zákonníka (v danom prípade by sa opatrovanie poručiteľa mohlo považovať za vzájomné plnenie, ktoré však bolo v absolútnom nepomere k odkázanému majetku) a ust. § 39 Občianskeho zákonníka o rozpore s dobrými mravmi, pre ktoré je závet neplatným právnym úkonom. Vo vzťahu k rodinnému domu v Kremnici je podľa žalobcov na mieste uplatniť teleologickú redukciu a neaplikovať ustanovenia o záвете, keď rodinný dom poručiteľ nadobudol derivatívne od rodičov, ide o súčasť rodinného majetku, preto s poukazom na čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) sa zaručuje aj to, že brat poručiteľa (rodina brata poručiteľa) bude dediť rodinný majetok (keďže poručiteľ nezanechal potomkov v priamom rade). Zákon podľa žalobcov jednoznačne preferuje, aby rodinný majetok bol dedený v rámci rodiny a podľa nich treba rozlišovať majetok poručiteľa, ktorý nadobudol originálnym spôsobom, derivatívne ako dedičstvo jeho rodičov a derivatívne inak (najmä z vlastných peňažných prostriedkov). Mali za to, že je v rozpore so všeobecne uznávanými spoločenskými princípmi, ak rodinný majetok prechádza ako dedičstvo mimo rodinu, zatiaľ čo existujú priami rodinní príslušníci aj s odkazom na spravodlivosť ako kategorický imperatív, ktorý tvorí materiálne jadro Ústavy SR. V tomto prípade je podľa názoru žalobcov relevantný predmet (rodinný majetok/dedičstvo), ktorý požíva väčšiu ochranu ako iný bežný majetok, a to s ohľadom na to, že rodina je základná sociologická bunka spoločnosti, ktorá rozvíja spoločnosť a zabezpečuje ďalšie generácie.

4. Žalovaná 2/ v podaní zo dňa 25.03.2024 k odvolaniu žalobcov uviedla, že žalobcovia vo svojom odvolaní proti rozsudku neuviedli žiadnu novú skutočnosť, prečo by malo byť v tejto veci rozhodnuté inak a že obsahovo je odvolanie písané pod vplyvom emócií a sklamania žalobcov z výsledku konania. Žalovaná 2/ sa dôrazne ohradila voči tvrdeniu žalobcov, že zneužila opateru poručiteľa vo svoj vlastný prospech a uviedla, že žalobcovia by si mali spýtať svedomie, keď v čase, keď poručiteľ potreboval najviac opateru, títo sa mu otočili chrbtom a spomenuli si neho až keď zistili, že nededia. Dokazovanie na súde prvej inštancie potvrdilo, že závet poručiteľa nie je neplatný a trestné stíhanie bolo zastavené. Žalobkyňa 2/ navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.

5. Žalovaná 1/ v podaní zo dňa 05.04.2024 k odvolaniu žalobcov uviedla, že s dôvodmi odvolania nesúhlasí a tieto neexistujú. Namietala, že vytykané formálne nedostatky závetu, tvrdenia o amorálnosti konania žalovaných a údajná teleologická redukcia k rodinnému domu vychádzajú len zo subjektívnych pocitov žalobcov, nemajú oporu v právnych predpisoch, vo vykonanom dokazovaní ani v súdnej praxi. Žalobcovia neunesli dôkazné bremeno svojich tvrdení o neplatnosti závetu a podanie trestného oznámenia až po podaní žaloby o určenie neplatnosti závetu bolo účelové a zohľadňovalo dôkaznú núdzu žalobcov v sporovom konaní. Odvolacia argumentácia žalobcov je založená aj na nových prostriedkoch procesného útoku, ktoré žalobcovia neuplatnili pred súdom prvej inštancie (ani v

záverečnej reči) v rozpore s ust. § 366 CSP. Argumentácia žalobcov o formálnych nedostatkoch závetu spísaného vo forme notárskej zápisnice nemá oporu v zákone ani v judikatúre a nimi citované rozhodnutie Okresného súdu v Poprade nie je žiadnym spôsobom aplikovateľné na daný prípad, nakoľko poručiteľ nebol nepočujúci, takáto diagnóza nebola ustálená v žiadnej lekárskej správe a takýto dôkaz žalobcovia nenavrhl ani vykonať. Z vykonaného dokazovania bola podľa žalovanej 1/ preukázané, že jeho nedoslýchavosť riešila žalovaná 1/ jednoduchým komerčne dostupným spôsobom, a to načúvacím prístrojom, ktorý mu okamžite zlepšil kvalitu života, čo žalobcovia preukázateľne neurobili a nezaujímal sa o potreby poručiteľa. Obviňovanie notárky sa javilo žalovanej 1/ ako neetické a účelové, žalobcovia sa nikdy voči notárke nevyhranili žiadnym spôsobom ani na ňu z uvedeného dôvodu nepodali sťažnosť na Notársku komoru. Žalovaná 1/ odmietla obvinenie o vopred dohodnutom pláne za účelom získania majetku poručiteľa a subjektívne pocity svedka, na ktoré poukazovali žalobcovia, sú podľa nej irelevantné z hľadiska zákona. Zdôraznila, že žalobcovia nie sú neopomenuteľnými dedičmi, patria až do III. dedičskej skupiny a keďže poručiteľ nemal deti, mal plné ničím neobmedzené právo sa rozhodnúť, ako naloží so svojím majetkom pre prípad smrti. Argumentáciu žalobcov, spočívajúcu v kritickom hodnotení konania samotného poručiteľa pri nakladaní s majetkom, považovala žalovaná 1/ za nemiestnu, neetickú, voči ktorej sa poručiteľ nemôže brániť. Žalovaná 1/ mala za to, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania rozhodol vecne správne a preto navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej 1/ priznal náhradu trov odvolacieho konania.

6. Žalobcovia sa k vyjadreniu žalovaných viac nevyjadřili.

7. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a § 378 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je podané dôvodne. Odvolací súd, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, nezistil v postupe súdu prvej inštancie z hľadiska procesnoprávneho žiadne vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

8. Podľa ust. § 137 písm. c) CSP, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

9. Podľa ust. § 175 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), ak však rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu. Ak žaloba nebude podaná v lehote, pokračuje súd v konaní bez zreteľa na tohto dediča.

10. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie správne v prvom rade skúmal včasnosť podanej žaloby (nebolo sporné, že uznesenie sp. zn. 3D/153/2016-55, Dnot 42/2016 zo dňa 28.03.2017 nadobudlo právoplatnosť dňa 05.05.2017), avšak s jeho záverom o procesnom charaktere 30-dňovej prekluzívnej lehoty na podanie žaloby žalobcov a jej zachovaní tým, že žalobcovia podali žalobu na poštovú prepravu dňa 05.06.2017, teda so záverom, že žaloba bola podaná včas, sa odvolací súd nestotožnil.

11. Na rozdiel od súdu prvej inštancie má odvolací súd za to, že lehota na podanie žaloby, na podanie ktorej odkázal notár ako súdny komisár žalobcov v uznesení sp. zn. 3D/153/2016-55, Dnot 42/2016 zo dňa 28.03.2017, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 05.05.2017, je síce lehotou sudcovskou, zároveň však ide svojou povahou o lehotu hmotnoprávnu a prekluzívnu, po márnom uplynutí ktorej súdnym komisárom stanovenej lehoty súdny komisár pokračuje v konaní o dedičstve, pričom už neprihliada na dediča, ktorý svoje právo na podanie žaloby nevyužil; rovnaké právne následky pre daného dediča nastávajú aj vtedy, ak žalobu síce podal v stanovenej lehote, ale súd ju zamietol alebo konanie zastavil (viď. primerane Števec, M., Ficová, S. a kol. Občiansky súdny poriadok. I. diel. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2012, 658 s.). Zároveň platí, že na preklúziu práva súd prihliada z úradnej povinnosti (ex off) v každom štádiu konania.

12. Vo všeobecnosti možno pojem lehota definovať ako právne relevantný časový úsek, v rámci ktorého je určený resp. určiteľný prvý a posledný deň jej trvania. Základným rozlišujúcim kritériom medzi hmotnoprávnymi a procesnými lehotami je moment, kedy danú lehotu možno považovať za zachovanú. Hmotnoprávna lehota je zachovaná, pokiaľ sa prejav vôle, ktorý sa má zrealizovať, resp. právo, ktoré sa má vykonať alebo uplatniť, uskutoční najneskôr v posledný deň tejto lehoty, a to takým spôsobom, že sa v daný deň dostane priamo k jeho adresátovi. V prípade písomnosti sa striktne vyžaduje, aby tieto boli v posledný deň lehoty riadne doručené adresátovi do jeho dispozičnej sféry. Naproti tomu na zachovanie procesnej lehoty postačuje, keď sa požadovaný úkon uskutoční posledný deň danej lehoty na príslušnom orgáne alebo sa podanie resp. písomnosť odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

13. Pre počítanie hmotnoprávnej lehoty na podanie žaloby je potrebné vychádzať zo všeobecných zásad vyplývajúcich z ust. § 122 Občianskeho zákonníka. Žaloba musí byť najneskôr v posledný deň stanovenej 30-dňovej lehoty doručená súdu. Vzhľadom na uvedené, žaloba žalobcov mala byť podaná na súde resp. doručená súdu najneskôr dňa 04.06.2017, ktorý však pripadol na nedeľu, a preto bol posledným dňom lehoty na podanie žaloby v zmysle ust. § 122 ods. 3 Občianskeho zákonníka najbližší nasledujúci pracovný deň, ktorým bol pondelok 05.06.2017 (a nestačí odovzdanie zásielky obsahujúce takéto uplatnenie práva orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť). Keďže žaloba bola doručená súdu prvej inštancie až dňa 07.06.2017, je zrejmé, že bola súdu doručená neskoro, po uplynutí prekluzívnej 30-dňovej lehoty, na márne uplynutie ktorej prihlíada súd z úradnej povinnosti.

14. Na podporu svojich záverov poukazuje odvolací súd na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „ÚS ČR“) ohľadne charakteru lehoty podľa ust. § 175k ods. 2 OSP. „Podľa názoru Ústavného súdu je lhůta, ktorá môže byť uložená účastníkovi k podaniu návrhu na rozhodnutí o sporné skutočnosti u soudu dle § 18 notářského řádu lhůta soudcovská, to jest lhůta, jejíž posouzení závisí na volné úvaze soudu. Svojí povahou je to však lhůta hmotněprávní a prekluzivní, což lze dovodit z dikce ustanovení § 18 notářského řádu, podle něhož nepodá-li účastník ve stanovené lhůtě návrh na rozhodnutí o sporné skutočnosti, státní notářství (nyní soud v řízení o dědictví) v řízení pokračuje a rozhodne i o této skutečnosti. Znamená to, že pokud lhůta marně uplyne, státní notářství (nyní soud v řízení o dědictví) ihned po skončení lhůty má v řízení o dědictví pokračovat a musí rozhodnout i o této sporné skutečnosti, neboť o ní soud ve sporném řízení nerozhodl. Ústavní soud se tedy ztotožnil s právním závěrem Obvodního soudu pro Prahu 5, a to i v tom směru, že po marném uplynutí lhůty právní zájem na určení sporného práva v rámci samostatného řízení podle ustanovení § 80 písm. c) občanského soudního řádu zanikl a soud posoudí spornou skutečnost v rámci dědického řízení. K výše uvedenému je možno dodat, že dle ustanovení § 175k odst. 2 občanského soudního řádu, v platném znění, závisí-li rozhodnutí o dědickém právu na zjištění sporných skutečností, odkáže soud usnesením po marném pokusu o smír toho z dědiců, jehož dědické právo se jeví jako méně pravděpodobné, aby své právo uplatnil žalobou. K podání žaloby určí lhůtu. Nebude-li žaloba ve lhůtě podána, pokračuje soud v řízení bez zřetele na tohoto dědice. I z tohoto ustanovení, které je v podstatě shodné s ustanovením § 18 zákona č. 95/1963 Sb. - notářského řádu, jednoznačně vyplývá, že po marném uplynutí lhůty soud jedná dále bez ohledu na dědice, který žalobu nepodal ve stanovené lhůtě“ (rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 230/1998). „Ústavní soud již v minulosti projednával skutkově i právně obdobnou věc, a to pod sp. zn. I. ÚS 230/98 (in Ústavní soud České republiky: Sbírka náleží a usnesení. Svazek č. 11. Usnesení č. 47. str. 351). Tehdy Ústavní soud dovodil, že lhůta, která může být uložena účastníkovi podle § 175k odst. 2 o. s. ř. k podání návrhu na rozhodnutí o sporné skutečnosti u soudu, je lhůta soudcovská. To jest lhůta, jejíž posouzení závisí na volné úvaze soudu. Svojí povahou je to však lhůta hmotněprávní a prekluzivní, což lze dovodit z dikce ustanovení § 175k odst. 2 o. s. ř., podle něhož nepodá-li účastník ve stanovené lhůtě návrh na rozhodnutí o sporné skutečnosti, soud v řízení o dědictví pokračuje. Znamená to, že pokud lhůta marně uplyne, soud ihned po skončení lhůty má v řízení o dědictví pokračovat a musí rozhodnout i o této sporné skutečnosti, neboť o ní nebylo rozhodnuto ve sporném řízení. Ústavní soud se ztotožnil i s právním závěrem, že po marném uplynutí lhůty právní zájem na určení sporného práva v rámci samostatného řízení podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. zanikl, a soud proto posoudí spornou skutečnost v rámci dědického řízení. Na takto vyloženém právním názoru nemá Ústavní soud důvod cokoli měnit. Proto závěrům obecných soudů o tom, že žalobu stěžovatelky bylo z důvodu jejího pozdního podání třeba zamítnout, nelze z ústavně právního hlediska nic vytknout“ (rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. II. ÚS 623/04).

15. Odvolací súd si je vedomý toho a rešpektuje názor najvyššieho súdu, že rozhodnutia českých súdov (vrátane ÚS ČR) nepatria do ustálenej praxe dovolacieho súdu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky z 31.10.2017, sp. zn. 6Cdo/129/2017), avšak právny poriadok SR je svojimi právnymi, ale aj myšlienkovými základmi veľmi blízky právnemu poriadku ČR, preto je namieste uviesť aj názory českej súdnej praxe na danú problematiku, vychádzajúcu historicky z rovnakého znenia právneho predpisu (§ 175k ods. 2 OSP/§ 175k ods. 2 OSŘ). Ich judikatúra sice nie je prameňom práva vo formálnom zmysle, ale je prameňom poznania práva, čo umožňuje súdom ako orgánom aplikujúcim právo, aby pri riešení podobných právnych otázok postupovali rovnako, pri svojej činnosti neprodukovali zásadné opozitné rozhodnutia a za týmto účelom posilnili svoju argumentáciu rozhodnutiami ÚS ČR a Najvyššieho súdu Českej republiky. Odvolací súd uviedol svoje právne posúdenie charakteru lehoty na podanie žaloby podľa ust. § 175k ods. 2 OSP (ako lehoty hmotnoprávnej a prekluzívnej) a v súvislosti s ním odkázal na rozhodnutia ÚS ČR, ktoré posúdenie odvolacím súdom posilňujú.

16. Vzhľadom k tomu, že zmeškanie lehoty na podanie žaloby, na ktoré konajúci súd prihlíada z úradnej povinnosti, samo osebe vedie k zamietnutiu žaloby, bez potreby osobitne sa vysporiadať s odvolacou argumentáciou žalobcov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým žalobu žalobcov zamietol (výrok I.), vrátane závislých výrokov o trovách konania (výrok II. a III.) ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 2 CSP potvrdil.

17. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP. Vychádzajúc z toho, že žalované boli v odvolacom konaní vo veci samej úspešné v plnom rozsahu, odvolací súd rozhodol tak, že žalované 1/ a 2/ majú každá voči žalobcom 1/ až 3/ nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania, s tým, že o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie podľa ust. § 262 ods. 2 CSP v lehote 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Odvolací súd dopĺňa, že dôvody na aplikáciu ust. § 257 CSP pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania nezistil, zo spisu nevyplývajú a strany ich v konaní ani neuplatnili a netvrdili.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).